

DUBBELINTERVIEW

Chantal Brooijmans en Wietse Wieringa

Physician Assistant, een beroep in opmars

Physician Assistant (PA) is een relatief nieuw beroep in de gezondheidszorg en werd in 2000 in Nederland geïntroduceerd naar Amerikaans model. Momenteel zijn er 50 specialisten waarbinnen de PA werkzaam is. Ook binnen de oogheelkunde is het vak PA aan een opmars begonnen. Vandaag de dag zijn er in het hele land zo'n 20 actief. We ontmoeten er twee: Wietse Wieringa, sinds 2010 als PA oogheelkunde werkzaam bij het Universitair Medisch Centrum Groningen en Chantal Brooijmans, PA oogheelkunde i.o. bij het Amphia Ziekenhuis in Breda.

Sinds 1965 worden in de Amerikaanse militaire hospitalen verpleegkundigen en andere paramedici verder geschoold om zelfstandig medische handelingen te verrichten en te indiceren. Het gaat dan om eenvoudige chirurgische ingrepen en het voorschrijven van geneesmiddelen. In Amerika is PA inmiddels een ingeburgerd begrip. In Nederland nog een betrekkelijk nieuw fenomeen dat sinds 2012 met een experimenteel artikel voor 5 jaar in de Wet BIG is opgenomen (art. 36a, red.).

VAN OPTOMETRIST NAAR PA

Wietse Wieringa is één van de eerste PA's die in Nederland binnen de oogheelkunde aan de slag ging. Na zijn opleiding tot optometrist is hij als optometrist gaan werken op de afdeling Oogheelkunde van het Academisch Ziekenhuis Groningen, het huidige UMCG. "Dat heb ik altijd met veel plezier gedaan, totdat ik tegen mijn grenzen van kennis en kunde aanliep. Ik had het geluk dat op de afdeling Oogheelkunde taken werden herschikt. In dat kader werd aan mij gevraagd of ik me als optometrist verder wilde ontwikkelen tot PA. De oogartsen steunden me hierin. Dat moet ook wel, want voor de toelating tot

de duale hbo masteropleiding PA moet je naast minimaal twee jaar relevante werkervaring ook een opleidingsplaats binnen een ziekenhuis hebben en een oogarts die als opleider wil fungeren. Van hem leer je uiteindelijk alle bekwaamheden die je nodig hebt voor het adequaat uitvoeren van je vak."

OPLEIDING

Chantal Brooijmans volgt haar opleiding tot PA aan de Hogeschool Rotterdam. Zij zal komend jaar afstuderen. "Mijn opleiding bestaat uit een generiek gedeelte dat voor iedereen hetzelfde is en een op maat gesneden gedeelte waarmee aan de hand van een door mij geschreven competentie ontwikkelplan wordt toegevoerd naar de functie die ik als PA in het Amphia krijg. In het generieke gedeelte komen verschillende onderdelen van de algemene geneeskunde aan de orde. Wij krijgen theoretische kennis over allerlei zaken aangereikt, maar moeten ook op verschillende afdelingen stage lopen. Dat is vrij breed, van bijvoorbeeld interne geneeskunde en cardiologie tot chirurgie en gynaecologie. Aan het einde van de opleiding word je geacht op het niveau

van een co-assistent die bijna basisarts is, klinisch te kunnen redeneren en lichamelijk onderzoek te kunnen doen. Het competentie ontwikkelplan dat de PA in wording samen met zijn opleider opstelt, verschilt uiteraard per student en ziekenhuis. Maar de eisen zijn overal heel hoog. Zowel in het UMCG als in het Amphia wordt op deelgebieden zoals glaucoom, maculadegeneratie en uveïtis een eindniveau van de PA verwacht dat vergelijkbaar is met een 3e Jaars AIOS oogheelkunde", vertelt Chantal Brooijmans.

PA IN DE PRAKTIJK

Oogartsen die samenwerken met een PA hebben een aantal van hun medische taken structureel overgedragen aan die PA. Een PA is dan ook zelfstandig bevoegd tot het stellen van diagnose, de indicatie en de uitvoering van de behandeling voor zover die door de oogarts aan hem zijn toebedeeld. Het takenpakket van Wietse Wieringa en Chantal Brooijmans is voornamelijk gericht op chronische zorg voor patiënten met bijvoorbeeld glaucoom, maculadegeneratie en uveïtis. Wietse Wieringa: "Zo verricht ik bijvoorbeeld bij uveïtis-patiënten zelfstandig de anamnese en het oogheelkundig onderzoek en stel ik een behandelplan op samen met andere specialisten betrokken bij de behandeling van patiënten met uveïtis. Ook houd ik glaucoomspreekuur. Aan de hand van de diagnose stel ik zelfstandig een behandelplan op, schrijf glaucoom medicatie voor of pas de recepten aan. Uiteraard binnen het door het UMCG vastgestelde behandel-

protocol." "Dat zijn vergelijkbare taken die ik ook in Breda doe, maar dan voornamelijk bij patiënten met macula gerelateerde aandoeningen", zegt Chantal Brooijmans. "Daarnaast ontwikkel ik mijzelf in het doen van spoedspreekuren en het verrichten van kleine verrichtingen, zoals bijvoorbeeld een Yag-nastaar behandeling of het verwijderen van een chalazion."

TOEKOMST

Beide PA's zijn ervan overtuigd dat de vraag naar een PA oogheelkunde de komende jaren fors zal toenemen. "Iedereen praat over de aanstaande vergrijzing, maar we zitten er al midden in! De vraag naar oogheelkundige zorg is hoog en neemt in sneltreinvaart toe. Daarnaast is oogheelkunde een vak dat zich enorm ontwikkeld. Dit en de sterk toenemende vergrijzing leggen steeds meer druk op oogartsen. Taakherschikking binnen de oogzorg is dan ook onontkoombaar. Ziekenhuizen mogen -binnen het wettelijk kader- zelf bepalen welke taken zij door een PA laten verrichten." Wietse Wieringa geeft aan dat het NOG positief gestemd is voor wat betreft deze taakherschikking. En dat geldt volgens hem ook voor het ministerie van VWS. "Om de komst van PA's op ziekenhuizen te stimuleren geeft het ministerie een loonkostensubsidie. Daarmee ondersteunt de minister het belang dat zij hecht aan een bredere invoering van de PA. Want ook zij ziet dat de vergrijzing een zware aanslag doet op de oogheelkunde. Zeker gezien de enorme werkdruk is het voor oogartsen prettig dat zij de beschouwende laag complexe routinematige oogheelkundige zorg kunnen overlaten aan een PA. Zoals bijvoorbeeld de frequente toediening van intravitreale injecties bij patiënten met macula gerelateerde aandoeningen. De oogarts kan zijn of haar tijd dan beter en efficiënter besteden aan

zijn overige patiënten. En dat komt niet alleen de patiënt, maar ook de werkdruk van de oogarts ten goede", aldus Wietse Wieringa.

NAPA EN NOG

In Nederland zijn veruit de meeste physician assistants aangesloten bij de Nederlandse Associatie Physician Assistants (NAPA). Deze beroepsvereniging fungeert onder andere als gesprekspartner naar tal van belanghebbenden zoals bijvoorbeeld overheid en verzekeraars. Ook ondersteunt de NAPA de ontwikkeling en de kwaliteit van het beroep PA. Wietse Wieringa en Chantal Brooijmans zijn drukdoende met het oprichten van een vakgroep PA Oogheelkunde binnen de NAPA. "Het belangrijkste doel van onze vakgroep is het bewaken en handhaven van de kwaliteit en deskundigheid van de PA oogheelkunde. Dat doen we door nauw samen te werken met vooral het NOG en ook hogescholen en optometristen. Zo hebben we bijvoorbeeld met het NOG afspraken gemaakt over de toelatingseisen tot de hbo masteropleiding PA. Kandidaten moeten een hbo *bachelor degree* hebben in de optometrie of orthoptie en daarnaast minimaal twee jaar werkervaring hebben als optometrist of orthoptist. Verder wil onze vakgroep samen met het NOG een handreiking maken waarin taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden worden geformuleerd voor een transparante en kwalitatief goede samenwerking tussen oogarts en PA. Voor ons als vakgroep is dat het begin van een mooie en langdurige samenwerking tussen oogarts, physician assistant en degene waar wij het allemaal voor doen: de patiënt!", besluit Chantal Brooijmans. ■

Chantal Brooijmans

Wietse Wieringa

SUPERIOR VISUALIZATION.!

EXPERIENCE THE LUXOR™ LX3 OPTHALMIC MICROSCOPE AT THE ESCRS ALCON BOOTH #D13

Alcon
a Novartis company

LUXOR LX3
with G-VUE™ Ophthalmic Microscope
THE CATARACT REFRACTIVE SUITE BY ALCON

© 2015 Alcon. 000151 M00015-02